

Pillen laten staan voor een djinn, de kracht van het Culturele Interview

Sigrid Starremans

Hoe ben je opgevoed? Speelt religie een rol als je ziek bent? Wat doe je naast de zorg die wij bieden? Het zijn typische vragen uit het Culturele Interview die voor alle patiënten van belang kunnen zijn. Cor Hoffer geeft er een presentatie over op het congres Cultuursensitieve zorg. 'Als je deze vragen stelt, voelen patiënten zich serieus genomen en werk je aan een vertrouwensrelatie.'

'Ik krijg morgen een Surinaamse patiënt. Die zal zich wel met Winti bezighouden. Kun je me daar iets over vertellen?' Of: 'Morgen komt een patiënt van Marokkaanse afkomst. Waar moet ik op letten?' Cor Hoffer, cultureel antropoloog en trainer in de zorg, krijgt vaker dit soort vragen van zorgverleners. 'Maar stereotypen van bevolkingsgroepen, kan ik niet geven' zegt hij. 'Dat werkt niet. Cultuur is wel van belang als het om de zorg gaat. Maar het is effectiever om na te gaan hoe het individu met cultuur omgaat.'

Psychose

Hoffer werkt in dit kader graag met het Culturele Interview, een uitgebreide vragenlijst die oorspronkelijk is opgesteld als toevoeging aan de DSM IV en V. Juist in de psychiatrie liepen zorgverleners er tegenaan dat de diagnostiek vanuit een westers perspectief wordt gedaan. 'Het bekendste voorbeeld is als iemand een psychose krijgt' licht hij toe. 'In het Westen beschouwen we het horen van stemmen als een ziekte. Terwijl dat voor mensen uit een andere cultuur niet verontrustend hoeft te zijn.'

Inzicht in belevingswereld

Artsen zijn gewend om vooral te focussen op de symptomen die de patiënt beschrijft en aan de hand daarvan een diagnose te stellen. Het Culturele Interview is met name bedoeld om inzicht te krijgen in de belevingswereld van de patiënt. 'Als arts kun je wel denken: "Sorry maar ik geloof niet in geesten"' vervolgt Hoffer. 'Maar dan hoop ik dat je dat niet uitstraalt naar de patiënt en een neutrale houding kunt aannemen. Anders voelt die patiënt zich niet serieus genomen. Het is dan effectiever om te vragen: "Vertel me daar eens wat meer over. Hoe hebben die geesten invloed op je gezondheid? En hoe ga je daarmee om?"'

Traditionele geneeswijzen

Dit soort vragen zijn onder meer van belang om te achterhalen of de patiënt andere, alternatieve vormen van zorg gebruikt. Zo kunnen bepaalde kruiden of therapieën die traditionele genezers voorschrijven wel degelijk contraproductief werken met reguliere geneesmiddelen, volgens Hoffer. 'Ik was bijvoorbeeld eens aanwezig bij een uitdrijvingsritueel van een Marokkaans-Nederlandse exorcist. Hierbij kreeg een cliënt via een djinn, een geest, te horen dat hij moest stoppen met de pillen van de dokter omdat die giftig zouden zijn. Het is belangrijk dat je als zorgverlener op de hoogte bent van dit soort dingen. En daar kun je alleen maar achter komen door adequate vragen te stellen.'

Ook voor andere patiënten

Het Culturele Interview is niet alleen bruikbaar in de psychiatrie. Maar ook inzetbaar in andere zorgdomeinen zoals de huisartsenzorg en de wijkverpleging. Bovendien zijn de

vragen niet alleen van toepassing op patiënten met een migratie-achtergrond. Het Culturele Interview kan zinvol zijn in de communicatie met elke patiënt. Hoffer: 'Neem mensen die met klachten bij de huisarts komen die niet verklaarbaar zijn, zoals buik- of hoofdpijn. Dan kan het goed zijn om na te gaan hoe het leven van de patiënt eruit ziet. Is er sprake van misbruik? Of van financiële problemen? Voelt de patiënt zich misschien gestigmatiseerd of gediscrimineerd? Dan kun je iemand vervolgens bijvoorbeeld verwijzen naar een maatschappelijk werker of de ggz.'

Geen tijd

Zorgverleners stellen dit soort vragen te weinig, meent Hoffer. 'Dat krijg ik ook van hen zelf terug tijdens trainingen. Ze zijn met name gericht op het afvinken van symptomen.' Van huisartsen hoort Hoffer vaak dat er geen tijd is voor het voeren van een dergelijk uitgebreid gesprek. Hoffer: 'Maar zo'n gesprek hoef je niet in één keer te voeren. Het kan lonend zijn om het over verschillende consulten te spreiden. Juist de huisarts is een zorgverlener die patiënten relatief vaak ziet.'

Vertrouwensrelatie

Met het Culturele Interview krijgt de zorgverlener niet alleen informatie over hoe het leven van de patiënt eruit ziet. Maar ook hoe de familie en de mantelzorger naar de klachten kijken. Bovendien werkt men aan een vertrouwensrelatie omdat de patiënt voelt dat de zorgverlener echt interesse heeft voor zijn situatie. Hoffer: 'Iedere zorgverlener weet dat je nog zo evidence-based kunt werken met medicatie of therapieën. Als je geen klik hebt met de patiënt, dan wordt behandelen erg lastig.'

Op het [congres Cultuursensitieve Zorg](#) zal Hoffer dieper ingaan op het gebruik van het Culturele Interview in de verschillende sectoren. Ook gaan de deelnemers kort in tweetallen oefenen met de vragen.